

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3122/2015. (VII. 9.) AB VÉGZÉSE**bírói kezdeményezés visszautasításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes*, *dr. Kiss László*, *dr. Stumpf István* és *dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 18. § (1a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója az előtte 24.G.303.876/2014. szám alatt folyamatban lévő, a Magyar Állam és társai ellen szerződés hatálytalanságának megállapítása iránt indított perben – a beadvány szerint a felperes kérelmére, az eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján kezdeményezéssel élt, melyben a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nfatv.) 18. § (1a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, továbbá – az Alkotmánybíróság hiánypótlásra felhívását követően – indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság mondja ki a kifogásolt jogszabályi rendelkezés alkalmazásának a kizárását.
- [2] A beadvány szerint az indítványra okot adó ügy felperesének 1995. június 30. napjától 2015. június 30. napjáig tartó mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződése áll fenn a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek tekintetében. A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet pályázatokat írt ki a földrészletek haszonbérbe adására. Az indítvány szerint a felperes az Nfatv. 18. § (1a) bekezdése alapján előhaszonbérleti jogát nem gyakorolhatta a pályáztatási eljárás során. (A bírói indítvány ugyanakkor nem tesz említést arról, hogy a földhaszonbérleti szerződés 2012. augusztus 10-i, felek által eszközölt módosítása után már sem elővásárlási, sem előhaszonbérleti jogot nem keletkezett.) A kezdeményezés utal arra, hogy a haszonbérelő abban a megalapozott hitben

végezhetett beruházásokat, hogy őt jogszabály alapján előhaszonbérleti jog illeti meg, tehát reális esélye van arra, hogy a haszonbérleti időtartam lejárta után az általa haszonbérlet területeket ismét haszonbérbe vegye. A bírói indítvány utalt továbbá arra, hogy a gazdasági szereplők stabilitásra törekednek, hosszabb időtartamra terveznek.

- [3] Az egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CI. törvény 11. §-a az Nfatv. 18. §-át kiegészítette az (1a) bekezdéssel, amely értelmében: „A termőföldről szóló törvény szerinti termőföld vagy tanya haszonbérbe adása során a jogszabály alapján fennálló előhaszonbérleti jog nem gyakorolható.”
- [4] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti az, hogy a módosítás hatálya a kihirdetése napján érvényes haszonbérleti szerződésekre is kiterjed, mert a jogbiztonság elve megköveteli a szerzett jogok védelmét, a véglegesen teljesezésbe ment jogviszonyok érintetlenül hagyását, továbbá a múltban keletkezett tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozhatóságát.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek.
- [6] Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte {összefoglalóan a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [8]–[23]}.
- [7] 2.1. Nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet (*petitum*) az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztással előidézett alaptörvényesség fennállásának megállapítása – amelynek kezdeményezésére nem jogosult, mivel a mulasztás megállapítása az Alkotmánybíróság mérlegelésén alapuló lehetséges jogkövetkezmény {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [8] A jelen esetben a bírói kezdeményezés nem tartalmazza a kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) bekezdés *f)* pont].

- [9] 2.2. A bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy azt az adott ügyben valóban alkalmaznia kell, a kezdeményezésnek továbbá tartalmaznia kell a kérelemmel összefüggő olyan tényállást, amelyből az Nfatv. 18. § (1a) bekezdése alkalmazása következik. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege {3058/2015. (II. 31.) AB végzés Indokolás [22], [27]}.
- [10] A jelen esetben a bírói kezdeményezés az Nfatv. támadott szabályát és a per tárgyát illetően nem tartalmazza az alkotmánybíróági eljárás megindításának részletes indokait, a bíró az előtte folyamatban lévő ügyben nem állapított meg a fentieknek megfelelő tényállást [Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) bekezdés b) pont].
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) bekezdés b) és f) pontjaiban foglalt feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Kiss László
alkotmánybíró helyett

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[12] Támogatom a rendelkező részi visszautasítást, de az indokolás kiegészítését tartom szükségesnek. A visszautasítás ugyanis azon alapul, hogy „A jelen esetben a bírói kezdeményezés nem tartalmazza a kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára {Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f* pont}” (lásd az indokolás 1. pontjában.) A kiegészítem arra vonatkozik, hogy a testületi vitában felmerült – ám ez nem vált az indokolásban nyilvánvalóvá –, hogy az Abtv. 41. § (1) bekezdése rögzítette, hogy amennyiben az alkotmánybíróság megállapítja egy hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, akkor azt részben vagy egészben meg kell megsemmisítenie. Ugyanezt a 43. § (1) bekezdése a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására mondja ki, és ha az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kimondását kéri az Abtv. 27. §-a alapján, akkor e rendelkezés alapján, ha az Alkotmánybíróság kimondja ezt, akkor köteles egyben meg is semmisíteni a bírói döntést. Ehhez képest az indokolásban megidézett 52. § (1b) bekezdés *f* pontja valóban úgy rendelkezik, hogy az indítványnak tartalmaznia kell „a kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.” Nyilvánvaló így, hogy ebből következően feszültséget, ellentmondást lehet megállapítani a két rendelkezés között, melyet az Alkotmánybíróságnak fel kellett oldani. Én az alapján fogadom el az ellentmondás feloldását az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f* pontja javára, hogy ez egy speciális előírást jelent az indítvány tartalmára, szemben a generális szintű 41. § és 43. §-hoz képest, és a bevett értelmezési maximák alapján a speciális megelőzi az ezzel ütköző általános rendelkezést a jogalkalmazásban. Ez alapján látom helyesnek és támogathatónak a többségi döntést a bírói indítvány visszautasításáról.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

[13] Nem értek egyet a többségi állásponttal, mert álláspontom szerint az előterjesztett bírói indítványt érdemben kellett volna elbírálni.

- [14] 1. A jelen esetben a bírői kezdeményezés visszautasítása részben azon alapult, hogy nem tartalmazott kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére.
- [15] Álláspontom szerint azonban ilyen kérelmet az indítványnak nem kell szükségképpen tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pontja szerint ugyanis a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli a kifejezett kérelmet a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, *illetve* (és/vagy) az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára. Álláspontom szerint az előbbi rendelkezés értelmében a bíró az Abtv. 25. §-án alapuló eljárásban – legalább – a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítését (jogkövetkezményt), vagy az Alkotmánybíróság döntésének tartalmát köteles megjelölni. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pontjából ezért nem következik, hogy a jogkövetkezményt és a döntés tartalmát együtt kell megjelölnie az indítványozónak.
- [16] Az Alkotmánybíróság döntésének tartalma a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti kérelem elbírálása. Álláspontom szerint ezért rendelkezik úgy az Abtv. 25. § (1) bekezdése, hogy „ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását”. Ezzel egyezően szabályozza az eljárási törvény is, hogy „a bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti” [Pp. 155/B. § (1) bekezdés].
- [17] Hasonló tartalommal szabályozza a Be. is az Alkotmánybírósághoz fordulás lehetőségét és a büntetőeljárás vonatkozó szabályrendszerét. A Be. 266. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében: „A bíróság az eljárást hivatalból vagy indítványra felfüggeszti, és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az ügy elbírálása során olyan jogszabályt, közjogi szervezetszabályozó eszközt, illetve jogegységi határozatot kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét vagy nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.”

- [18] Abban az esetben, ha az Alkotmánybíróság a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, az Abtv. 41. §-a egyértelműen meghatározza az alkalmazandó jogkövetkezményt. Erre ezért az indítványnak – álláspontom szerint – nem kell szükségképpen kitérnie.
- [19] 2. A többségi álláspont szerint a jelen esetben a bírói kezdeményezés az Nfatv. támadott szabályát és a per tárgyát illetően nem tartalmazza az alkotmánybíró-sági eljárás megindításának részletes indokait, és a bíró az előtte folyamatban lévő ügyben nem állapított meg a fentieknek megfelelő tényállást.
- [20] Álláspontom szerint a bírói indítvány ilyen hiányban nem szenved, és figyelemmel az Abtv. 52. § (6) bekezdésére is, az adott ügyben már önmagában az indítványból, azonban nem vitásan egyes – az adott ügy alkotmányjogi megítélése szempontjából nem lényeges – kérdésben annak mellékleteiből, a bíró előtt folyamatban lévő eljárás tényállása egyértelműen megállapítható.
- [21] 3. A Pp. 155/B. § (1) bekezdése szerint (egyezően a Be. hivatkozott rendelkezésével) a bíró az Alkotmánybíróság előtti eljárást kérelemre is kezdeményezheti. Az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező és az eljárást felfüggesztő végzés ellen pedig nincs helye külön fellebbezésnek [Pp. 155/B. § (4) bekezdés, Be. 276. § (1) bekezdés c) pont]. Előfordulhat ezért, hogy a bíróság nem maga észleli az alaptörvény-ellenességet, hanem kizárólag a fél kérelme alapján jár el. A félnek azonban – jogorvoslat hiányában – még ez esetben sincs ráhatása a jellemzően a bírói végzésbe foglalt indítvány tartalmára.
- [22] A fentiek alapján álláspontom szerint nem lett volna figyelmen kívül hagyható szempont, hogy a bírói indítvány visszautasítása – különösen, ha a bíró a fél kérelme alapján jár el – mindig a peres felekre hat vissza, és az ő vonatkozásukban eredményez érdeksérelmet. A peres eljárás folyamatban léte alatt pedig kisebb érdeksérelem nélkül rendezhető egy alaptörvény-ellenes jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés megsemmisítésének jogkövetkezménye, mint egy kétfokú polgári vagy a háromfokú büntető eljárás befejezését követően.
- [23] 4. Álláspontom szerint az adott esetben azért sem lehet – a hivatkozott okokra alapítottan – visszautasítani az indítványt, mert az indítványozó e tekintetben nem kapott hiánypótlási felhívást. Abban az esetben ugyanis, ha bírói indítvány hiánya pótolható, akkor a visszautasítást szükségképpen meg kell, hogy előzze a hiánypótlási felhívás.

[24] 5. Véleményem szerint a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében foglaltakat kizárólag a közzététel napját követően lehetett volna alkalmazni.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

[25] Nem értek egyet azzal, hogy a többségi határozat a Nfatv. 18. § (1a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést visszautasította. Nézetem szerint a bírói kezdeményezés az alábbiak szerint megfelelt az Abtv.-ben foglalt valamennyi követelménynek, ezért azt az Alkotmánybíróságnak érdemben kellett volna elbírálnia.

[26] 1. A bírói kezdeményezés visszautasításának a többségi döntés szerinti egyik indoka a kifogásolt jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó kifejezett kérelem hiánya volt.

[27] Az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának a kizárását. Megállapítható tehát, hogy az Abtv. fent idézett rendelkezése nem írja elő a bírói kezdeményezés kötelező feltételeként az alkalmazandó jogkövetkezményre vonatkozó kérelem meglétét. (Azaz elegendő az alaptörvény-ellenesség megállapításának, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása kizárásának a kezdeményezése.)

[28] Az Abtv. 39. § (3) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybíróság az alkalmazott jogkövetkezményeket az Alaptörvény és e törvény keretei között maga állapítja meg. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése értelmében pedig amennyiben az Alkotmánybíróság az Abtv. 24. § vagy a 25–26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.

- [29] Mivel a fent idézett rendelkezések értelmében bírói kezdeményezés esetén a kérelemben foglaltaknak megfelelő alaptörvény-ellenesség megállapításakor a jogszabály megsemmisítése az Alkotmánybíróság törvényi kötelezettsége, ezért az arra irányuló indítványi kérelmet szükségtelen külön és kifejezetten megkövetelni a bírói kezdeményezéstől.
- [30] 2. A többségi döntés indokolása szerint a bírói kezdeményezés azért sem felelt meg a határozott kérelem feltételeinek, mert az nem tartalmazta az alkotmánybírói eljárás megindításának részletes indokait, továbbá nem állapított meg olyan tényállást, amelyből a kifogásolt jogszabályi rendelkezés alkalmazása következne.
- [31] Álláspontom szerint az egyedi normakontroll eljárást kezdeményező bíró kérelme (amely több bekezdésnyi) kellő indokolást tartalmazott az alkotmánybírói eljárás megindítására, továbbá az érdemi alkotmányossági elbírálás szempontjából meggyőzően megindokolta azt is, miért is kell az adott jogszabályt a konkrét ügyben alkalmaznia.
- [32] Nézetem szerint tehát az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a bírói kezdeményezésre irányuló határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. §-ában megkövetelt törvényi feltételeken túl olyan további feltétellel (a bíróságnak a kérelemmel összefüggő tényállás megállapítására vonatkozó kötelezettségével) bővíti ki (egyben szűkítve ezzel a saját hatáskörét), amelyre nem rendelkezik hatáskörrel, s amely egyúttal a jogbiztonság sérelmének a kérdését is felvetheti.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Kiss László
alkotmánybíró helyett

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [33] Az indítvány visszautasításával nem értek egyet. A többségi indokolás a döntést két okra alapozta: az egyik a jogkövetkezményre vonatkozó határozott kérelem hiánya, a másik pedig a tényállással kapcsolatos részletes indokolás hiánya. Álláspontom szerint a bírói kezdeményezés visszautasítására a többségi

indokolás (semelyik eleme) nem adott kellő alapot, ezért az Alkotmánybíróságnak az indítványt érdemben el kellett volna bírálnia.

- [34] A bírói kezdeményezés akkor is alkalmas az érdemi elbírálására, ha alaptörvényellenesség megállapítását kéri, de a kérelem a megsemmisítésre külön nem tér ki. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése szerint „[h]a az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25–26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.” Az alaptörvény-ellenesség megállapításából tehát automatikusan következik a megsemmisítés; a bírónak csak akkor szükséges tovább részleteznie a kérelmét, ha a – főszabály szerinti – *ex nunc* megsemmisítéstől eltérő jogkövetkezmény (például már hatálytalan rendelkezés alkalmazásának kizárása, vagy visszaható hatályú megsemmisítés) megállapítását célozza.
- [35] A többségi indokolás úgy foglalt állást, hogy „a bírói kezdeményezés az Nfatv. támadott szabályát és a per tárgyát illetően nem tartalmazza az alkotmánybírósági eljárás megindításának részletes indokait”, ezért sem alkalmas az érdemi elbírálásra. Az Abtv. 58. § (1) bekezdése szerint, „[h]a az előadó alkotmánybíró az indítvány érdemi vizsgálata során azt állapítja meg, hogy az indítvány kiegészítésre szorul, határidő tűzésével hiánypótlásra hívhatja fel az indítványozót”. A jelen ügyben – ez a többségi indokolásból is kiderül – volt már hiánypótlás. Amennyiben annak során az Alkotmánybíróság nem jelölte meg ezt a hiányt, annyiban később emiatt finoman szólva nem sportszerű visszautasítani az indítványt, erősebben fogalmazva kérdéses a visszautasításnak az Abtv.-vel való összhangja.
- [36] A fenti indokok alapján a 3001/2015. (I. 12.) AB határozatban is alkalmazott megoldással értek egyet, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíró „elmulasztotta az általa alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezés megsemmisítésének indítványozását, holott ezt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pontja előírja. Az Alkotmánybíróság azért döntött az érdemi vizsgálat lefolytatása mellett, mert a hiánypótlási felhívásban erre a hiányosságra *expressis verbis* nem történt utalás, további hiánypótlás elrendelésének pedig az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott, a felülvizsgálatra rendelkezésre álló 90 napos határidő gátat szab.” {I. Indokolás [13]}
- [37] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben is a fenti értelmezést kellett volna választania.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró különvéleménye

- [38] Nem értek egyet a többségi döntéssel.
- [39] Álláspontom szerint a bírói indítvány tárgyában az Alkotmánybíróságnak érdemi döntést kellett volna hoznia, mégpedig az alábbiak miatt:
- [40] 1. Az indítvány az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján kezdeményezte a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 18. § (1a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [41] 2. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.
- [42] Mint látható, az indítványozó bíró pontosan ezt tette, azaz kezdeményezte a fent megjelölt jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [43] 3. Az Abtv. 39. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az alkalmazott jogkövetkezményeket az Alaptörvény és e törvény keretei között maga állapítja meg.
- [44] Az Abtv. 41. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25–26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.
- [45] Ebből a rendelkezésből az következik, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság eleget tesz a bírói indítványban foglaltaknak – azaz megállapítja a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét –, akkor ezt a jogszabályi rendelkezést a törvény erejénél fogva az Alkotmánybíróságnak meg kell semmisíteni.
- [46] Álláspontom szerint tehát abban az esetben is egyértelmű a bírói indítvány, ha csupán az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul, hiszen ehhez az Abtv. 41. § (1) bekezdése automatizmusként rendeli hozzá a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését.
- [47] Álláspontom szerint továbbá a bírói indítvány az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára egyértelműnek minősíthető határozott kérelmet tartalmaz

(alaptörvény-ellenesség megállapítása) amelyet tovább pontosít az Abtv. 41. § (1) bekezdése.

[48] Szükségtelen tehát megkövetelni ebben az esetben a bírói kezdeményezéstől még azt is, hogy egyértelműen jelentse ki, hogy a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését kívánja.

[49] 4. Összefoglalva, a szóban lévő bírói indítvány tárgyában tehát az Alkotmánybíróságnak érdemi döntést kellett volna hoznia, mert a bíró indítványában az Alkotmánybíróságnál kezdeményezte a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, ennek folytán kifejezett kérelmet is tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára, hiszen az Abtv. 41. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állapítja meg, akkor azt meg kell semmisítenie. A bírói kezdeményezés tehát ebben a vonatkozásban nem minősíthető hiányosnak.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/397/2015.

